

Bocken måste stå pall

♦ En garagedomkraft är ett av de första verktygen som den nye bilägaren med goda föresatser skaffar sig. Han eller hon får då inte glömma att också köpa ett par pallbockar. De är ett absolut obligatoriskt och nödvändigt komplement till domkraften. Välder domkraften eller den säckar ihop har mekanikern under bilen inte en chans om inte bilen är ordentligt säkrad med pallbockar. Vi Bilägare har tittat på elva olika pallbockar.

test Elva pallbockar

TEXT & FOTO HÅKAN HARDENBERG

Det är väl inte nödvändigt att palla upp bilen i samband med det säsongsmässiga däckbytet. Men tänker man krypa under bilen så är det bara självmordskandidater och därar som inte pallar upp bilen. Man bör också avstå från hemmagjorda vingliga byggen av trästycken eller stenar, utan använda riktiga pallbockar! Det är en billig livförsäkring.

Även om man inte tänker krypa under bilen, utan exempelvis ska bekämpa rost bakom ett borttaget hjul, så bör man säkra bilen med pallbockar. Bilen kommer då att stå upphissad under en längre tid. Man kan aldrig vara säker på att domkraften är i toppform. Det är föregående om den säckar ihop under en bil med hjulet borta.

De flesta pallbockarna är uppbyggda på

samma sätt. En pelare med en sadel, på vilken bilen vilar, löper i ett centrurrör och kan låsas på ett antal höjder med hjälp av en sprint. Pallbockarna har i regel tre ben. Inte (nödvändigtvis) på grund av tillverkarens snålhet utan därför att tre ben alltid står stabilt, oavsett hur knöligt underlaget är. Det finns några pallbockar som har fyra ben. Är man hänvisad att jobba på den inte helt släta vedbacken bör man undvika den typen. Vet man däremot att arbetet alltid sker på det släta betonggolvet kommer de att fungera utmärkt.

Det får bara inte hända att en pallbock går sönder under tjänstgöring. Och det bör ingen av de gran-skade pallbockarna göra, om de används på rätt sätt. Pallbockarna ger ett gediget intryck och säljs av respekterade leverantörer som knappast vill vara med om fadäser med tragiska följder. Men visst finns det invändningar mot några av de pallbockar vi undersökt.

Dåvarande Arbetarskyddsstyrelsen utfärdade 1988 en föreskrift om arbete i motorbranschen. Föreskriften gäller alljämt och tar också upp pallbockar. Där slås fast att "Pallbockar skall på lämplig och väl synlig plats ha en tydlig och varaktig skylt som anger högsta last som bocken är avsedd att användas för (maxlast)". Vidare gavs rådet att "en pallbocks högsta inställbara höjd bör normalt inte överstiga

tänk på detta!

Innan du kryper under en upphissad bil så tänk på följande:

- ♦ Håll till på plant och hårt underlag!
- ♦ Använd pallbockarna parvis och överbelasta dem inte!
- ♦ Placera pallbockarna under partier på bilen som verkligen håller.
- ♦ Kolla i instruktionsboken efter bra punkter.
- ♦ Snedbelasta inte pallbockarna! De kan välta.
- ♦ Kontrollera till sist att bilen står stabilt på pallbockarna genom att gunga den innan du kryper under den.

4,5 gånger minsta stjälpningsradie". Slutligen anges att "säkerheten bör vara trefaldig" vilket betyder att tre ska klara en belastning som är tre gånger högre än den angivna.

Viktig kvot

Just nu förfaller det som om ingen myndighet har i uppdrag att övervaka marknaden. Tidigare hade Konsumentverket ett tillsynsansvar, men tycks nu ha släppt eller befriats från det. Men 2005 gav detta verk Statens Provnings- och Forskningsinstitut (i fortsättningen benämnt SP) i uppdrag att testa pallbockar. Verket testade sju pallbockar bland annat med en metod som innebar att pallbockarna utsattes för inte bara vertikal utan även sned belastning. Ingen av pallbockarna uppfyllde de krav som SP provade finns också med hos oss.

Den första punkten om varaktig märkning, uppfylls av endast fyra pallbockar. De har angivelsen instansad i godset så att informationen kan överleva smuts och

slitage. Tyvärr är siffrorna på två av dessa pallbockar så små att de knappt syns. De övriga har endast klisterlappar.

När det gäller den andra punkten så innebär den att maxhöjden inte får vara för hög i förhållande till bottenytan. Detta för att inte pallbocken ska välta vid kraftig snedbelastning. Det är i och för sig trevligare och bekvämare att jobba under en bil som står uppladd på rejäl höjd än en som man nått och jämt kommer under. Vad gäller pallbockar så står önskemålet om komfort och bekvämlighet mot kravet på säkerhet. Bredbenta pallbockar är stadiga men tar plats och är i vägen. Vi har mätt och beräknat denna kvot mellan högsta höjd (x i bilden) och minsta stjälpningsradie (y i bilden). I tabellerna anges den under punkten Kvot. Nästan alla pallbockar har en kvot som är större än den angivna 4,5. Hög höjd är i princip eftersträvarvärt men det förutsätter alltså stabila pallbockar.

Tre grupper

Vi har delat in pallbockarna i tre grupper efter deras maxvikt. I de två första grupperna finns både små och mellanstora och man får kolla den egna bilens lägsta höjd och den egna domkraftens kapacitet för att få fram vad som kan passa. Bruk av pallbockarna i tretonsklassen förutsätter tillgång till en domkraft med rejäl lyfthöjd. I Vi Bilägare nr 16/06 finns en artikel om domkrafter.

Slutligen kan nämnas att pallbockar är bra också till annat än bilar. Även båtfolk kan ha glädje av dem. Båt/trailerekipaget kan exempelvis lyftas upp på pallbockar inför vinterförvaringen och på så sätt sparas man hjul och däck. ♦

1,5 ton

Biltema 15-1098

♦ Enkel modell av standardtyp med pelare i centrurrör med påsvetsade ben. Dubbel låssprint. En av få pallbockar som inte överskrider förhållandet 4,5 mellan höjd och lägsta stjälpningsradie. Vi har kallat detta förhållande för kvot i tabellerna och denna pallbock hade den minsta kvoten. Pallbocken ser inte särskilt märkvärdig ut med korta svetsömmar på benen men Biltema lämnar tio års garanti så den bör hålla.

Max vikt, ton	1,5
Min höjd, cm	31,5
Max höjd, cm	40,5
Antal lägen	4
Kvot	4,26
Vikt, kg	2
Pris, kr/st	59,90

+ Lågt pris, låg kvot.

- Ganska hög lägsta höjd.

Clas Ohlson 40-3472

♦ Denna pallbock ser ut som många andra, blå med röd pelare och rör som centrumpelare med påsvetsade ben. Benens form som avsmalnar mot foten ger långa svetsömmar mot centrurröret. Dubbel låssprint. En av två pallbockar med korrekt märkning. Denna pallbock provades av SP och klarade inte belastningsprovet fullt ut men har enligt importören förstärkts sedan dess.

Max vikt, ton	1,5
Min höjd, cm	30
Max höjd, cm	42
Antal lägen	5
Kvot	4,82
Vikt, kg	2
Pris, kr/st	89

+ Märkning instansad.

- Inga särskilda.

Julia 650-001

♦ Den enda pallbock av de provade som vi vill avråda från. Är i särklass lättvätt, alldeles för hög i förhållande till bottenytan. Viktuppgifterna är vilseledande ("3 ton per par"). Sprinten som låser höjden vilar löst på centrurrörets överkant. Visserligen ibland bekvämt då vinkeln kan justeras men sprinten är helt osäkrad mot att bli ofrivilligt vriden eller utpetad. Man kan få bättre pallbockar för 149 kr.

Max vikt, ton	1,5
Min höjd, cm	27
Max höjd, cm	45,5
Antal lägen	4
Kvot	7 (!)
Vikt, kg	2,5
Pris, kr/par	149

+ Låg lägsta höjd.

- Vilseledande viktmarkering, helt osäkrad sprint, stor kvot.

Micro 02703

♦ Till förväxling lik pallbocken från Clas Ohlson. Den har till och med samma färgsättning om än med något andra nyanser. Färgsättningen återkommer för övrigt hos flera andra pallbockar. Tittar man noggrant efter kan man hitta små detaljavikelser gentemot Clas Ohlsons 1,5 tons-pallbock. Märkningen är exempelvis är så svagt stansad, med små siffror och bokstäver, att den knappt syns.

Max vikt, ton	1,5
Min höjd, cm	30
Max höjd, cm	42
Antal lägen	5
Kvot	4,66
Vikt, kg	2
Pris, kr/st	99

+ Inga särskilda.

- Nästan osynligt stansad märkning av maxvikten.

2 ton

Clas Ohlson 30-9254

♦ Trevlig modell som är mycket lättarbetad. I stället för att försöka pricka ett hål med sprinten när man hittat rätt höjd, lyfter man bara på en spak och drar upp pelaren så högt som önskas och släpper spaken. Mycket bekvämt. Observera att modellen har fyra ben och kräver plant underlag. Efter monteringen ska en flik boccas in så att pelaren inte kan lyftas ur. Inte alldeles enkelt, godstjockleken är väl tilltagen.

Max vikt, ton	2
Min höjd, cm	26
Max höjd, cm	41
Antal lägen	11
Kvot	4,5
Vikt, kg	2
Pris, kr/par	149

+ Snabbinställning.

- Kräver plant underlag.

Julia 601-024

♦ Liknar den från Clas Ohlson här intill. Det finns dock marginella skillnader. Man har exempelvis använt en annan gjutform till pelaren. Men allt som sägs om Clas Ohlson 30-9254 gäller också denna. En variant av denna pallbock var med i SP:s test och klarade sig hyggligt men gick sönder vid kraftig snedbelastning.

Max vikt, ton	2
Min höjd, cm	27
Max höjd, cm	41,5
Antal lägen	10
Kvot	4,6
Vikt, kg	2,0
Pris, kr/par	149

+ Snabbinställning.

- Kräver plant underlag.

Julia 601-003

♦ Pallbockar att ha liggande i den gamla pärlan vars driftsäkerhet är vacklande. De kan fällas ihop och då är de i särklass de minst utrymmeskrävande. En brist är dock att de kräver rätt plant underlag då den centrala pelaren går nästan ända ner till marken. Hög kvot. En variant var med i SP:s test och klarade sig hyggligt men den stora kvoten påpekades och den gick sönder vid kraftig snedbelastning.

Max vikt, ton	2
Min höjd, cm	24
Max höjd, cm	37
Antal lägen	3
Kvot	4,93
Vikt, kg	1,7
Pris, kr/par	99

+ Ihopfällbar, låssprinten kan låsas, lågt pris.

- Stor kvot, låg lägsta höjd.

Micro 546 679

♦ För att hålla nere vikt och materialdimensioner på denna pallbock har man lagt till en triangulär förstärkning nedtill. Detta förutsätter plant golv eller underlag. Den har stor kvot, är alltså hög i förhållande till bottenytan. Den enkla låssprinten är relativt grov och har en trevlig finish i och med att den i sin tur kan låsas med en liten sprint.

Max vikt, ton	2
Min höjd, cm	25
Max höjd, cm	35
Antal lägen	3
Kvot	5,38
Vikt, kg	1,7
Pris, kr/par	149

+ Låssprinten kan låsas.

- Kräver plant underlag, stor kvot.

3 ton

Biltema 15-109

♦ I motsats till de andra leverantörerna som säljer pallbockar i denna grupp så hänvisar inte Biltema till något godkännande från någon myndighet. Klokt kanske, den är endast märkt med lapp och är hög i förhållande till bottenytan – har väl stor kvot. Den av tretonsbockarna som är störst, tyngst och ser mest gedigen ut. Biltema lämnar också tio års garanti, så pallbocken lär hålla.

Max vikt, ton	3
Min höjd, cm	36,5
Max höjd, cm	55
Antal lägen	5
Kvot	7
Vikt, kg	4,6
Pris, kr/st	139

+ Lägsta priset och högsta vikten i klassen, tio års garanti.

- Största kvoten i klassen.

3 ton

Micro 02704

♦ Den minsta av pallbockarna i tretonsklassen. Micro anger på sin hemsida att pallbocken är "Godkänd av statens Provningsanstalt" och det är en av de få pallbockarna vars kvot håller sig inom det rekommenderade 4,5-intervallet. Dessutom är märkningen formellt korrekt instansad. Dessvärre i så liten storlek och med så svagt tryck att den knappt syns.

Max vikt, ton	3
Min höjd, cm	32,5
Max höjd, cm	50,5
Antal lägen	7
Kvot	4,39
Vikt, kg	3,8
Pris, kr/st	219

+ Minsta kvot.

- Dyrast i klassen, nästan osynlig märkning av maxvikten.

Jula 019-025

♦ Jula framhåller att pallbocken är "Godkänd enligt arbetskyddsstyrelsen". Det är korrekt så till vida att den är en av två som har maxvikten ordentligt instansad i godset. Den ligger också ganska nära kravet på måttlig höjd i förhållande till bottenplattans storlek. Kvoten är måttliga 4,52 vilket är näst bäst i klassen, om än mer än önskvärda 4,5. Jula lämnar två års garanti på sina bockar.

Max vikt, ton	3
Min höjd, cm	34
Max höjd, cm	52
Antal lägen	7
Kvot	4,52
Vikt, kg	3,8
Pris, kr/st	189

+ Märkning instansad.

- Inga särskilda.

ramper

♦ Ett alternativ till domkraft kan vara att köra upp bilen på ett par ramper. Vi har tittat på två varianter från Biltema och Micro. De är rätt olika.

Biltemas ramp har mycket snyggare finish, fler vertikala stöttor men uppges endast klara 1 000 kg per par. Försiktigtvis uppmanas användare på en lapp att också samtidigt använda pallbockar! De kostar 119 kr styck.

Rampen från Micro ser nästan hemgjord ut med oputsade svetsfogar men uppges klara större vikt, 1 500 kg per par. De kostar 199 kr styck.

Biltema.

Micro.

leverantörer

Biltema, www.biltema.se
tel 042-600 45 00.

Clas Ohlson, www.clasohlson.se
tel 0247-44 400.

Jula, www.jula.se
tel 0511-246 00.